

MEDEDELINGEN

Nederlandse Geologische Vereniging
Bijlage van Grondboor & Hamer nr. 2 - 2008
Kopij voor de 'Mededelingen' van nummer 3/4 kan
vóór 1 mei 2008 worden gezonden aan de secretaris
van de NGV, Bongerd 180, 8212 BK Lelystad,
paulvanolm@hotmail.com

VAN DE BESTUURSTAFEL

Geslaagde landelijke contactdag!

Nog moe maar zeer voldaan zit ik dit stukje te schrijven. De landelijke contactdag, die we dit jaar in het teken van 'het jaar van de planeet aarde' plaatsten, is net achter de rug. Een contactdag die er wat anders uitzag dan in andere jaren. Een contactdag ook die we combineerden met een GEO-markt waar andere verenigingen, instellingen, etc. de gelegenheid kregen om iets van hun activiteiten te laten zien. De activiteiten waren deze keer verdeeld over het gebouw van 'Aardwetenschappen', waar circa 130 deelnemers een viertal zeer interessante lezingen volgden, en het TNO-gebouw, waar zeventien organisaties hun activiteit presenteerden. Deze verdeling over twee gebouwen gaf 's morgens wat verwarring maar uiteindelijk vond ieder toch zijn weg. Ik kreeg in de loop van de dag en na afloop vele enthousiaste reacties over deze nieuwe opzet. En toch ben ik zeer nieuwsgierig naar uw mening. Uw reactie is van harte welkom!

Joost Vermees

Jaar van de planeet aarde

De Verenigde Naties heeft 2008 (en de 'omringende' jaren 2007 en 2009) uitgeroepen tot 'Jaar van de Planeet Aarde'. Er vinden o.a. allerlei activiteiten plaats om duidelijk te maken waarmee de wetenschap zoal bezig is. Ook in Nederland is een nationaal comité opgericht om verschillende presentaties te organiseren respectievelijk te coördineren. De Nederlandse Geologische Vereniging is, via ons bestuurslid Dick Edelman, ook vertegenwoordigd in dat comité. Kijk eens op de internet site www.mijnaarde.nl om te zien wat er zoal georganiseerd wordt.

Ledenadministrateur

Nadat een eerdere vrijwilliger helaas moest afhaken, is het toch gelukt om een nieuwe ledenadministrateur te vinden. Evelien Wieringa heeft zich bereid verklaard om al het werk van Ben Oostendorp over te nemen. We verwachten dat ze omstreeks april/mei met haar werkzaamheden zal starten. Evelien, heel hartelijk dank voor je bereidwilligheid om deze, toch behoorlijk zware, taak op je te nemen. Welkom!

THEMADAGEN

Zaterdag 27 september: fossiele planten

In het volgende nummer van Grondboor & Hamer zult u het precieze programma aantreffen. U kunt zich nu alvast aanmelden voor het verzorgen van 'tafelpresentatie'. Voorbeelden uit uw verzameling, kaarten, foto's, boeken, etc. zijn altijd interessant voor de bezoekers. Aanmelden graag bij Joost Vermees; tel 013-5243910 of e-mail: jvermees@xs4all.nl

Zaterdag 22 november: zwerfstenen

Ook voor deze themadag kregen we al zeer interessante suggesties binnen. Toch kunnen we nog wel een voorstel voor een lezing (of andere activiteit) gebruiken. Uiteraard zijn ook aanmeldingen voor een tafelpresentatie van harte welkom

ALGEMENE LEDENVERGADERING

Zaterdag 17 mei

We houden de algemene ledenvergadering wat later in het jaar, zodat we een en ander kunnen combineren met een 'buitenactiviteit'.

Aansluitend aan de jaarvergadering op zaterdag 17 mei bezoeken we het Zwerfsteneneiland en zanderij Maarn. Het zwerfsteneneiland Maarn is in 1999 tot aardkundig monument benoemd. Het bestaat uit ca 800 zwerfstenen en enig industrieel erfgoed. Ook is op één locatie nog een klein profiel van de gestuwde afzettingen te zien. De jaarvergadering vindt plaats in de iets ten zuiden van de zanderij gelegen kantine van Bungalowpark en Camping de Maarnse Berg, Stameren 40, 3951 LG, Maarn.

Routebeschrijving:

- Neem op de A12/E35 (Utrecht - Arnhem) de afslag Maarn (afslag 21) en volg richting Wijk bij Duurstede.
- Ga na 1,5 km. rechtsaf de 'Stameren' op.
- Na 1 km. bent u bij het bungalowpark.

Deze locatie (en het zwerfsteneneiland) is niet per openbaar vervoer bereikbaar. We zullen daarom een 'NGV-ophaal-service' organiseren van en naar NS-station Maarn. Meld even bij het secretariaat als u daarvan gebruik wilt maken!

Het programma voor die dag ziet er als volgt uit:

10.00 uur	Ontvangst en koffie
10.30 - 12.00 uur	Algemene jaarvergadering
12.00 - 13.30 uur	Gezamenlijke lunch
13.30 - 14.15 uur	Toelichting zwerfsteneneiland
14.15 - 16.00 uur	Bezoek aan het zwerfsteneneiland en de zanderij

Wil je mee doen aan deze dag? Vul dan de bon in uit het vorige nummer van G&H of geef de gegevens door per e-mail aan het secretariaat: paulvanolm@hotmail.com. De bijdrage in de kosten voor deze dag (incl. lunch) bedraagt slechts € 10,- (ter plaatse te voldoen).

Agenda algemene jaarvergadering:

- 01 Opening/mededelingen.
- 02 Ingekomen stukken.
- 03 Notulen algemene ledenvergadering 10 maart 2007 (zie verslag G&H 2007 nr. 2: mededelingen).
- 04 Stand van zaken rondom vernieuwing HHR.
- 05 Stand van zaken rondom meerjarenbeleidsplan.
- 06 Jaarverslag secretaris.
- 07 Jaarverslag penningmeester (incl. begroting 2008 en verslag kascommissie).
- 08 Voorstel contributieverhoging m.i.v. 1-1-2009.
- 09 Benoeming kascommissie.
- 10 Jaarverslag ledenadministratie.
- 11 Jaarverslag redactie Grondboor & Hamer.
- 12 Jaarverslag bibliothecaris.
- 13 Jaarverslag PR activiteiten.
- 14 Bestuursherverkiezing. Volgens rooster aftredend zijn Linda Rose Smit en Maarten Vrolijk. Beiden stellen zich herkiesbaar.
- 15 Stand van zaken werkgroep(en).
- 16 Rondvraag en sluiting.

JAARVERSLAG SECRETARIS 2007

Het bestuur vergaderde in 2007 tweemaal. Er werd de nodige tijd besteed aan de herstructurering, de PR inclusief een nieuwe folder en de website, het financiële reilen en zeilen en alle activiteiten die door het bestuur voor de vereniging georganiseerd worden (themadagen, ALV, contactdag). De uitgave van Grondboor & Hamer vormde een vast punt op de agenda. Er werd een initiatief ontwikkeld om de samenwerking tussen GEA en de NGV op te starten. Besloten werd om voor met name niet-afdeling-gebonden leden een geologische excursie te organiseren. Het reisdoel wordt Normandië, deze reis wordt samen met Georeizen georganiseerd. Het secretariaat verzorgde de rubriek Mededelingen voor Grondboor & Hamer. Het secretariaat verwerkte in 2007 ongeveer 400 in- en uitgaande poststukken. Het merendeel hiervan is e-mail. Het archief wordt dan ook grotendeels digitaal bijgehouden.

Paul van Olm, secretaris

JAARVERSLAG LEDENADMINISTRATIE 2007

Het ledental is het afgelopen jaar enigszins toegenomen. We zitten nu net onder de 1700 leden.

Ben Oostendorp, ledenadministrateur

JAARVERSLAG PR-ACTIVITEITEN 2007

NGV-Geonieuws

Vanaf 1 januari 2007 is het aanleveren van de artikelen voor NGV-Geonieuws gewijzigd. Er verschijnen, steeds wanneer tijd en materiaal voorhanden is, 10 artikelen per maand. Aan het einde van dit jaar waren er in totaal 880 verschenen. Tom van Loon zijn wij veel dank verschuldigd voor zijn belangenloze inzet. Geonieuws heeft 30.000 hits per jaar: een uitstekend aantal. Wij krijgen ook vaak zeer levende reacties. Zie <http://www.geologischevereniging.nl/geonieuws/geonieuws.php>

Representatie

De NGV werd vertegenwoordigd bij de opening van De Groene Poort Boxtel, de boekpresentatie van TNO Utrecht en de opening van het Aardkundig monument 'Polder Mijzen'.

GAC. Geologisch Amateur Centrum

In dit jaar werden twee geslaagde themadagen georganiseerd: 'Versteend hout en barnsteen' (27 januari) en 'Steenzout en o.a. fluoriet'. (17 november). De GAC-pagina is op onze website is te vinden onder <http://www.geologischevereniging.nl/gac/gac.php>

Website

NGV staat nu tien jaar op internet. Ook dit jaar heeft onze webmaster Herman Zevenberg veel werk geleverd. Het aantal hits voor de hoofdpagina is 36360, wat neerkomt op 100 per dag. Er is vooral veel interesse voor Geologie in Telegramstijl. De domeinnaam www.geologischevereniging.nl heeft een prima positie verworven bij de zoekmachines.

Het boek 'De Geologische Stad'

De 2^e herziene druk is wat verkoop betreft goed verlopen. Tevens is het ingezet voor ledenwerving wat tot een uitstekend resultaat heeft geleid van ongeveer 130 nieuwe leden.

George Brouwers

JAARVERSLAG BIBLIOTHEEK 2007

Aanwinsten

Ook dit jaar is de boekenvoorraad aangevuld en wel met 48 stuks, beduidend meer dan het vorige jaar. Het overgrote deel van deze boeken is om niet binnengekomen: recensie-exemplaren, boeken uit ruilverenkomsten en boeken, die verkregen zijn omdat leden hun boekenkast opgeruimd hebben. Bij de koopexemplaren valt op, dat er weer enkele gidsen zijn met streekbeschrijvingen en de bijbehorende vindplaatsen.

Gebruik

Ook dit jaar werd er een bevredigend aantal malen een beroep gedaan op de bibliotheek en de bibliothecaris: in totaal 57 maal. De onderwerpen waren gevarieerd: vakantiegidsen, kopieeraanvragen (o.a. uit oude afleveringen van Grondboor & Hamer), vindplaatsen, hulp bij opzetten van excursies.

GAC-Dagen

Al is het aantal jaren, dat de GAC-dagen bestaan, beperkt, we kunnen al haast van een traditie spreken: alle themadagen is de bibliotheek aanwezig met tijdschriften (de meest recente nummers), boeken over het thema van die dag en vooral de laatste aanwinsten. Er wordt redelijk veel uitgeleend op zo'n dag en er worden ook veel boeken juist dan teruggebracht: vermijding van hoge portokosten. Ook wordt er die dag via de bibliotheek in het TNO-gebouw driftig gekopieerd, een prima voorziening uiteraard (maar wat het aantal uitlenen beperkt).

Verkopen

Omdat de collectie elk jaar nog toeneemt, moet kritisch gekeken worden naar wat er aanwezig is in de bibliotheek. Bij de schenkingen van leden zitten vaak dubbele exemplaren, die dan op de contactdag tegen een aantrekkelijke prijs kunnen worden doorverkocht.

Catalogus

Herman Zevenberg heeft een structuur gemaakt voor de nieuwe catalogus. Er kan nu begonnen worden met het intypen van de gegevens van de boeken.

Cees Ehlers, bibliothecaris.

14^e JAARVERSLAG 2007 WERKGROEP CEPHALOPODEN

Ook het jaar 2007 stond geheel in het teken van een toekomstige Staringia over Cephalopoden van Nederlandse bodem op 30 maart, 22 juni, 7 september en 23 november is de werkgroep over dit onderwerp bijeen geweest in Geologisch Museum Hofland te Laren.

De door de leden van de werkgroep opgezette themadag cephalopoden werd georganiseerd op zaterdag 26 januari 2008. Adiël Klompmaker, een recent afgestudeerde biogeoloog, is toegetreden tot de werkgroep in maart 2007. Op 30 maart hield hij een lezing over zijn afstudeeronderwerp, de bijtsporen in ammonieten.

George Brouwers, lid Werkgroep Cephalopoden.

JAARVERSLAG WERKGROEP AANSPRAKELIJKHEID

In de twee voorgaande afleveringen van Grondboor & Hamer hebt U uitgebreid kunnen lezen wat de leden van de werkgroep voor ogen staat. Bent U geïnteresseerd om deze materie verder uit te werken of in de toekomst als gids of assistent-gids op te treden? Meld u aan bij Paul van Olm 0320-242881 of paulvanolm@hotmail.com of bij een van de andere leden van de werkgroep!

Cor Boogaarts, Leo Heijboer en Paul van Olm.

CURSUSSEN

Cursus 'gesteentedeterminatie'

Dit najaar organiseren we in Utrecht weer een cursus 'gesteentedeterminatie'. Deze cursus (die de eerdere cursus 'gesteenteherkenning' vervangt) werd voor de eerste keer gehouden in november 2007. De cursisten waren zeer enthousiast! Een vijftal evaluatie-onderwerpen leverden een waardering op die varieerde van 8,3 (les-tempo) tot 9,0 (lesmateriaal). Genoeg reden dus om in dit najaar opnieuw een cursus te organiseren.

Inhoud:

Tijdens de cursus wordt ingegaan op de textuur en de mineralogie van gesteenten; deze worden bepaald door de ontstaanswijze van de gesteenten. De naamgeving van de gesteenten is dan ook gebaseerd op de ontstaanswijze. Door goed op de textuur van het gesteente te letten is vaak al zichtbaar tot welke hoofdgroep het gesteente behoort, of het m.a.w. een magmatisch, een sedimentair of een metamorf gesteente is. Doel van de cursus is dat de cursisten na afloop de belangrijkste gesteenten van een naam kunnen voorzien. Voor wie zich verder wil verdiepen in zwerfstenen is deze cursus een goede basis.

Deelnemers:

Aantal minimaal 12, maximaal 16. Voorkennis: geen. Toelatingsvoorwaarde: lid zijn van de NGV of van GEA. Kosten: € 70,-

Cursusplaats/docente:

De cursus wordt gegeven door: drs. Maaïke van Tooren in het gebouw van TNO Bouw en Ondergrond, Princetonlaan 6, Universiteitscentrum De Uithof, Utrecht.

Anmelding:

Aanmeldingen bij voorkeur via e-mail naar Joost Vermeë, Kwaadeindstraat 75, 5041 JK Tilburg.

E-mail: jvermee@xs4all.nl

Zodra nadere bijzonderheden van de cursus bekend zijn (omstreeks midden september), ontvangt u persoonlijk bericht. Pas daarna wordt uw aanmelding definitief en betaalt u het cursusgeld.

Vervolg cursus 'gesteenteherkenning'

We hebben nog steeds geen mogelijkheid kunnen vinden om deze cursus door te laten gaan. We blijven op zoek naar een oplossing. Iedereen die zich heeft ingeschreven krijgt persoonlijk bericht zodra meer bekend is.

Open dagen in de Winterswijkse Steengroeve

Op de eerste zaterdagen van de maanden april t/m november is de Winterswijkse steengroeve in de Muschelkalk van 09.00 tot 16.30 tijdens open dagen te bezoeken. Hiertoe dient een aanvraagformulier te worden ingezonden. Dit formulier is bij de VVV/ANWB, Postbus 362, 7100 AJ Winterswijk aan te vragen onder bijsluiting van een geadresseerde en gefrankeerde retourenvelop. Elke bezoeker ouder dan 16 jaar dient een formulier in te vullen, door uzelf te vermenigvuldigen. Bij groepen dienen drie kinderen door één volwassene te worden begeleid. De minimum leeftijd bedraagt 8 jaar. In de groeve geldt helmplicht. In principe dient u zelf voor een goedgekeurde veiligheidshelm, voorzien van CE-keurmerk, te zorgen.

Excursies: Winterswijk is de enige gemeente in Nederland waar de Muschelkalk is ontsloten. Het is mogelijk deze groeve onder begeleiding te bezoeken. Dit kan door

deelname aan een excursie. Deze worden gehouden op de zaterdagen 19 en 26 juli, 9, 16 en 23 augustus. Nadere informatie bij de VVV/ANWB. Voor adres zie boven. Andere bezoekmogelijkheden dan tijdens open dagen en excursies zijn er niet.

Willem Peletier

Naturalis Leiden

Nieuwe fototentoonstelling Langs de Polen met landschapsfoto's van Wim van Passel vanaf 18 april in Naturalis. Panorama's van meer dan drie meter lengte geven een indruk van het adembenemende landschap, kleinere detailfoto's tonen de schoonheid van en de verschillen tussen de Noord- en Zuidpool. De tentoonstelling op de loopbrug is te bewonderen tot en met 9 november 2008.

NIEUWS VAN DE AFDELINGEN

Afdeling Limburg

Onder de naam 'China Dino' is van 9 februari tot en met 27 april 2008 in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht en het Centre Céramique een fantastische expositie ingericht met dinosaurussen, dinosauruseieren, een dinosaurusnest en vele informatieve opstellingen en spellen die de vervlogen wereld van de dinosaurïers zichtbaar maken. De dino's die men in Centre Céramique kan bewonderen (het Natuurhistorisch Museum is hiervoor te klein...) zijn onwaarschijnlijk groot en imposant. Het meest majestueus is wel de 150 miljoen jaar oude Mamenchisaurus, een kolos van 26 meter lang en 30 ton zwaar. Zie deze website voor details: http://www.nhmmaastricht.nl/nederlands/exposities/china_dino/index.html.

Zoals bekend worden de vindplaatsen steeds schaarser. Deze maand werd bekend, dat het steenstort van de voormalige steenkolenmijn 'Laura en Vereeniging' en de 'Julia' in Eyselshoven nog dit jaar geheel zal worden afgegraven. Hiermee gaat een van de laatste goede vindplaatsen van carboonfossielen in ons land verloren. Een goede reden om aan de misschien wel laatste excursie naar deze vindplaats op 17 mei deel te nemen.

Ook de excursies naar de ENCI, die helaas alleen voor leden van de afdeling Limburg toegankelijk zijn, worden aan strengere regels gebonden. Details zullen zo spoedig mogelijk bekend worden gemaakt.

De excursiedata van 2008 zijn bekend:

- 19 april** Steenstort van de voormalige staatsmijnen Emma en Hendrik te Brunssum
- 17 mei** Steenstort van de voormalige mijnen Laura en Julia te Eyselshoven
- 20 juli** Geologische wandeling door de Brunssummerheide
- 8 november** Excursie naar grindgroeve L'Ortye te Meers - Stein
- 16 november** Geologische wandeling in de omgeving van Epen

Data en nadere gegevens over de lezingen en excursies van de afdeling Limburg kunnen op de website van de NGV Afdeling Limburg (<http://www.geo.uu.nl/ngv/afdelingen/limburg/>) ingezien worden.

Afdeling Twente

Terugblik

Dinsdag 18 december: Ruud Eggink over Ordovicische zwerfsteensponzen uit de rivierzandgroeves bij Sibculo, met als extra fraaie plaatjes van laagvorming en vries-dooieffecten in de zandwanden. Officieel de laatste avond in het oude natuurmuseum, maar.....

Dinsdag 15 januari: nu echt de laatste bijeenkomst in het oude natuurmuseum. Na de jaarvergadering presenteerde Tobias Jannink de wederwaardigheden van een zwerfsteen uit Oldenzaal die tenslotte géén koraal maar een verweerde graniet bleek te zijn.

Dinsdag 19 februari: In 'Natura docet' onderhield Eric Mulder ons over 'Het raadselachtige reuzenhert'. De Euro-aziatische populaties van de 'Megaloceros giganteus' fluctueerden in tijd en plaats t.g.v. klimaatschommelingen in het Laat-Pleistoceen, van ca 20.000 jaar geleden, tot het uiteindelijke uitsterven in het Holoceen (dan pas!) in de Oeral en West-Siberie, 7000 - 8000 jaar geleden.

Programma

Dinsdag 15 april: 19.30, Hans Steur, ter voorbereiding op de voorjaarsexcursie: 'De flora van het Laat-Carboon en het Vroeg-Perm'. Lokatie: hopelijk het nieuwe museum Twentse Welle, Het Rozendaal 11, 7523 XG Enschede. Zie voor evt. wijziging de website van de landelijke NGV: www.geologischevereniging.nl/afdelingen/.

Dinsdag 20 mei: Slotavond naar steenfabriek 'De Werklust' in Losser, 19.30 uur.

Zondag 8 juni: Voorjaarsexcursie naar de Piesberg o.l.v. Angelika Leipner, die ons eerst in haar museum in de nieuwe, net geopende, geologie-expositie rondleidt. Start: 10.00 uur, 'Natural Science Museum am Schölerberg' te Osnabrück.

Afdeling Zwolle e.o.

De bijeenkomsten vinden maandelijks plaats van september tot en met mei in de Eli Heimanszaal van het Ecodrome te Zwolle. De zaal is om 19.30 open en de lezingen beginnen om 20.00 uur.

VRAAG & AANBOD

Gevraagd: Geologische boeken. Naast het verzamelen van geologisch materiaal, is de hobby van geologische boeken verzamelen ontstaan. Geologische boeken en tijdschriften op allerlei gebied zijn welkom. Aanbiedingen aan: Leo Heijboer, Berg en Bos 2, 8334 RA, Tuk, Tel: 021-510117 e-mail: dinieleo@kpnplanet.nl.

Aangeboden: 53 complete jaargangen van Grondboor & Hamer (1955 t/m 2007); de 'Publicaties NGV' van 1946 t/m 1954; Staringia 1 t/m 12. Bod gevraagd. Geen losse jaargangen te koop. Ook te koop Natuurlijke Historie van den St. Pietersberg 2 delen Heruitgave NGV 1981. Vraagprijs € 45,-. Uw reactie aan J. Kleiberg, Bartigon 3, 1906 BT Limmen, tel. 072-5053158, e-mail: jankleiberg@quicknet.nl.